

إِلَيْهِ يُرْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ شَهْرٍ

अल्लाह ही की तरफ क्यामत का ईश्वर लौटाया जाता है। जो इश्वर भी अपने खोलों से

مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُثْرٍ وَلَا تَضَعُ

निकलते हैं और जो कोई मादा हामिला होती है और वज्रे हमल करती है वो सब ही

إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَقُومُ بِنَادِيْلِهِمْ أَيْنَ شُرْكَاءُهُ لَا قَالُوا

अल्लाह के ईश्वर से होता है। और जिस दिन अल्लाह उन को पुकारेगा। के कहां हैं मेरे शुरका? तो वो कहेंगे।

أَذْتَكَ لَا مَا مِنَّا مِنْ شَهِيْدٍ وَصَلَّى عَنْهُمْ

हम आप से यही अर्ज करते हैं कि हम में कोई मुद्दही नहीं। और उन से खो जाएंगे।

مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلٍ وَظَنُّوا مَا لَهُمْ

वो जिन को ईस से पेहले वो पुकारा करते थे और वो जान देंगे कि उन के लिये कोई बयाने की

مِنْ مَحْيِصٍ لَا يَسْعُمُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ

राह नहीं है। ईन्सान भलाई मांगने से थकता नहीं है।

وَإِنْ قَسَهُ الشَّرُّ فَيَوْسُ قَنُوطٌ وَلَيْلَيْنُ أَذْقَنْهُ

और अगर उस को मुसीबत पहोंचे तो मायूस और नाउम्मीद हो जाता है। और अगर हम उसे चधाएं

رَحْمَةً مِنَّا بَعْدِ ضَرَّاءٍ مَسْتَهْنَةٍ لَيَقُولَنَّ هَذَا

हमारी तरफ से मेहरबानी किसी तकलीफ के बाद जो उस को पहोंची थी, तो ज़रूर कहेंगा कि ये तो मेरे

لِي لَا وَمَا أَظْنُ السَّاعَةَ قَائِمَةً لَوَلَيْلَيْنُ رُجْعُتْ

लाईक है। और मैं क्यामत काईम होने वाली गुमान नहीं करता। और अगर मैं मेरे रब की तरफ लौटाया

إِلَيْ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَى فَلَنُنْتَهِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

भी गया तो मेरे लिये उस के पास भलाई ही होंगी। किंर हम ज़रूर काफ़िरों को उन के

بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

अमल बतलाएंगे। और हम उन्हें सप्त अजाब चधाएंगे।

وَإِذَا آتَنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَا بِمَجَانِيهِ

और जब हम ईन्सान पर ईन्साम करते हैं तो वो ऐराज करता है और अपना पेहलू दूर हटा लेता है।

وَإِذَا مَسَهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ قُلْ

और जब उसे तकलीफ पहोंचती है तो वो लम्बी दृश्या करने वाला बन जाता है। आप इरमा दीजिये

أَرَعَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
کے بخلاف یہ بات لالا اسے اگر یہ کوئی آن اخلاق کی ترک سے ہو، فیر تم乌س کے ساتھ کوئی

بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شَقَاقٍ بَعِيدٍ ⑥
کرو تو یہ سے جیسا گمراہ کون ہے جو دوسرے والی گمراہی میں ہے؟

سَنْرِيْهُمْ أَيْتَنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ
انکاریب ہماری آیاتے ہم ہندو دینیوں اور اسلام میں، اور بھٹک ہن کی جاتی میں،

حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ ۚ أَوْلَمْ يَكُفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
تاکہ ہن کے سامنے واجہ ہو جاؤ کے پھر ہک ہے۔ کیا آپ کے رب کے لیے یہ کافی نہیں ہے کہ وہ

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ۝ أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ
ہر چیز پر نیگران ہے؟ سونا! یکینن وہ اپنے رب کی

مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ ۝ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ۝
مُلاکات کی ترک سے شک میں ہے۔ سونا! یکینن وہ ہر چیز کا یہاں تکہ کیا ہو گے۔

رکوعاتہا

(۲۱) سُبُّوكُ الشُّورِيُّ مَكْبِرَةٌ

۵۳ آیا تھا

اور پر کوئی خیال ہے سو رے شورا مککا میں ناجیل ہوئی ہے اس میں پڑھ آیاتے ہے

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

پڑھتا ہے اخلاق کا نام لے کر جو بدا مہربان، نیحاۃت رحمہم والا ہے

لَهُمْ ۝ عَسَقٌ ۝ كَذِلِكَ يُؤْجِي إِلَيْكَ

ہم بھی اپنے سین کا۔ یہی ترک اخلاق وہی بجهتا ہے آپ کی ترک

وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ ۝ لَا إِنَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ لَهُ

اور ہن (امیمیا) کی ترک جو آپ سے پہلے�ے۔ وہ اب راستا ہے، ہمکھیت والا ہے۔ یہ سے کی

مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۝ وَهُوَ الْعَلِيُّ

میلک ہے وہ تمام چیزوں جو آسمانوں میں اور زمین میں ہے۔ اور وہ برتار ہے،

الْعَظِيْمُ ۝ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرُنَ

بدا ہے۔ کریب ہے کو آسمان فٹ جائے

مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلِيْكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

ہن کے عپر سے اور فریشہ تسلیہ پڑھ رہے ہے اپنے رب کی ہند کے ساتھ

**وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۝ أَلَا إِنَّ اللَّهَ
آخِرُ أَجَلِ الْأَمْمَاتِ ۝ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا**

ओर जमीन वालों के लिये ईस्तिगफार करते हैं। सुनो! यकीनन अल्लाह

**هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا
بَهْوَتَ جَيْدَهَا بَحْشَانَهُ وَالْأَنْهَى ۝**

बहोत जयादा बधाने वाला, निषायत रहम वाला है। और वो लोग जिन्होंने अल्लाह के सिवा

**مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظُ عَلَيْهِمْ ۝ وَمَا أَنْتَ
هِمْ بِهِمْ بِوَكِيلٍ ۝ وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ**

हिमायती बना लिये हैं, तो अल्लाह उन की निगरानी कर रहा है। और आप

عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝ وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ

उन के लिम्मेदार नहीं। और हम ने इसी तरह आप पर कुर्खाने अरबी वही के लिये से

**قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّةَ الْقُرْبَىٰ وَ مَنْ حَوْلَهَا
نَاجِلَهُ كِتَابًا هُوَ تَأْكِيدٌ لِأَنَّهُمْ أَعْلَمُ بِهِ ۝**

नाजिल किया है ताके आप डराएँ मक्का वालों को और उन को जो उस के ईद गिर्द हैं,

**وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَبِّ بِفِيهِ ۝ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ
وَ فَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ۝ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً**

और आप डराएँ जमा होने के दिन से जिस में कोई शक नहीं। एक जमाअत जन्मत में होगी

**وَ فَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ۝ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً
وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۝**

और एक जमाअत दोग्रभ में होगी। और अगर अल्लाह चाहता तो उन को एक ही उम्मत

وَاحِدَةً ۝ وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۝

बना देता, लेकिन अल्लाह अपनी रहमत में धार्जिल करता है जिसे चाहता है।

وَ الظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝

और जालिमों के लिये कोई हिमायती और मदहगार नहीं होगा।

**أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۝ فَإِنَّ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ
كَيْفَ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُونَ ۝ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝**

क्या उन्होंने अल्लाह के अलावा हिमायती बना लिये हैं? किंव अल्लाह वही कारसाज है

وَهُوَ يُحِيِّ الْمَوْتَىٰ ۝ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

और वो मुरदों को जिन्दा करता है। और वो हर चीज पर कुदरत वाला है।

**وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيْهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ
أَوْلَىٰ بِالْعِلْمِ ۝ وَمَا أَنْتُ بِهِمْ بِأَنْبِيبٍ ۝**

और जिस चीज में भी तुम ईजिलाफ़ करो तो उस का फ़ैसला अल्लाह के सुपूर्द है।

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّيْ عَلَيْهِ تَوَكِّلُتُ ۝ وَإِلَيْهِ أُنْبِيبٍ ۝

यही अल्लाह मेरा रब है, उसी पर मैं ने तवक्कुल किया। और उसी की तरफ मैं मुतवज्जेह होता हूँ।

فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ جَعَلَ لَكُمْ

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَعْصِمُ ۖ وَمَنْ أَنْتُ مِنْ إِلَهٍ لِّيَوْمٍ إِذَا قُتِلْتُ ۖ

مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَرْوَاجًا ۖ وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَرْوَاجًا ۖ

مِنْ سَمَاءٍ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَرْوَاجًا ۖ وَمِنَ الْأَرْضِ أَرْوَاجًا ۖ

يَدْرُوْكُمْ فِيهِ ۖ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَعْصِمُ ۖ وَمَنْ أَنْتُ مِنْ إِلَهٍ لِّيَوْمٍ إِذَا قُتِلْتُ ۖ

الْبَصِيرُ ۚ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَبْسُطُ

دَبَابَاتِهِ ۖ وَمَنْ أَنْتُ مِنْ إِلَهٍ لِّيَوْمٍ إِذَا قُتِلْتُ ۖ

الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ ۖ وَيَقْدِرُ ۖ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

كُوْشَادَا كَرَتَا ۖ هُنَّا كُوْشَادَا ۖ وَهُنَّا كُوْشَادَا ۖ

عَلِيهِمْ ۚ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ

جَانَتَا ۖ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَعْصِمُ ۖ وَمَا وَصَّى بِهِ

نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ

كُوْشَادَا ۖ وَهُنَّا كُوْشَادَا ۖ وَهُنَّا كُوْشَادَا ۖ

إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ

أَوْلَئِكُمْ الْمُرْسَلُونَ ۖ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ

وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ۖ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ

أَوْلَئِكُمْ الْمُرْسَلُونَ ۖ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ

مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۖ اللَّهُ يَعْلَمُ مَنْ يَشَاءُ

تَرَكَ آخَافَ عِنْدَهُمْ ۖ وَهُنَّا كُوْشَادَا ۖ وَهُنَّا كُوْشَادَا ۖ

وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ۖ وَمَا تَفَرَّقُوا

أَوْلَئِكُمْ الْمُرْسَلُونَ ۖ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ

إِلَّا مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ

مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ

وَلَوْلَا كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى لَقُضِيَ

أَوْلَئِكُمْ الْمُرْسَلُونَ ۖ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ

بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّ الَّذِينَ أُولَئِنَا الْكِتَبَ

دربیان اسلاخ کر دیا جاتا۔ اور وہ جو کتاب کے تاریخ بنائے گئے

مِنْ بَعْدِهِمْ لِفِي شَأْنٍ مِّنْهُ مُرِيبٌ ۝ فَلِذِلِكَ فَادْعُ ۝

ون کے باعث اعلیٰ ترک سے بडے شک مہے تو عسی دین کی ترک آپ دیکھئے اور آپ ہستکامت

وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ ۝ وَلَا تَتَّبِعْ آهُوَاءَهُمْ ۝ وَقُلْ ۝

ایجیتیار کیکھیے جسما آپ کو ہوکم دیا گیا ہے اور وہ دین کی حکایت کے پیش ن چلیے اور یہ کہیے

أَمْنَتْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَبٍ ۝ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ ۝

کے میں ہی مان لایا وہ کتاب پر جو اعلیٰ نے عطا کیا ہے اور میں ہوکم دیا گیا ہے کے میں تعمیرے

بَيْنَكُمْ ۖ اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ ۖ لَنَا أَعْمَالُنَا ۖ

دربیان ہنساں کر دیں۔ اعلیٰ اور تعمیرے آماں لے

وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۝ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ ۖ اللَّهُ

اور تعمیرے لیے تعمیرے آماں لے ہیں۔ ہمارے اعلیٰ تعمیرے دربیان کوئی بھس نہیں ہے۔ اعلیٰ

يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۝ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۝ وَالَّذِينَ يُحَاجُونَ ۝

ہمیں ہکھا کرے گا۔ اور عسی کی ترک لوتنا ہے اور جو ہو جاتباہی کرتے ہے

فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَحْيِبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ ۝

اعلیٰ اعلیٰ کے بارے میں ہی س کے باعث کے اعلیٰ کو مان لیا گیا، وہ دین کی ہو جات

دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ عَلَيْهِمْ غَصَبٌ وَ لَهُمْ

ون کے ربع کے یہاں باتیں ہے اور وہ پر گزب ہے اور وہ وہ کے لیے

عَذَابٌ شَدِيدٌ ۝ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَبَ

سچت انجام ہے۔ اعلیٰ نے کتاب عطا کیا

بِالْحَقِّ وَالْمُبِيزَانَ ۝ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ ۝

ہک کے ساتھ اور میزان کو عطا کیا اور آپ کو کیا بخبر، اجنب نہیں کے کیا مات

قَرِيبٌ ۝ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ۝

کریب ہو۔ وہ کو جلدی تلب کر رہے ہیں وہ جو کیا مات پر ہی مان نہیں رہتے۔

وَالَّذِينَ أَمْنَوْا مُشْفِقُونَ مِنْهَا لَا يَعْلَمُونَ أَتَهَا ۝

اور جو ہی مان والے ہیں وہ وہ سے درتے ہیں اور سماجتے ہیں کے وہ

الْحَقُّ ۝ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ
ہے سُونو! یکیں نے وہ جو کیا ماتھ کے بارے میں جھدا کر رہے ہیں

لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۝ اللَّهُ لَطِيفٌ ۝ بِعِبَادَةِ يَرْزُقُ
الخلائق کی دُنیا کی گومراہی میں ہے۔ اخلاق اپنے بندوں پر مہربان ہے، رسمی دتی ہے

مَنْ يَشَاءُ ۝ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝ مَنْ كَانَ
جیس کو چاہتا ہے۔ اور وہ کوئی وہاں کی آبیت

يُرِيدُ حَرثَ الْأُخْرَةِ تَزِدُ لَهُ فِي حَرثِهِ ۝ وَمَنْ
کی بھتی چاہے گا تو ہم وہ کی بھتی میں جایا دتی کرے گا۔ اور جو

كَانَ يُرِيدُ حَرثَ الدُّنْيَا نُؤْتَهُ مِنْهَا لَوْلَا وَمَا لَهُ
دنیا کی بھتی چاہے گا تو ہم وہ کو سے کوچھ ہے ہوں گے۔ اور وہ کے لیے

فِي الْأُخْرَةِ مَنْ نَصِيبٌ ۝ أَمْ لَهُمْ شُرَكٌ أَوْ شَرَعُوا
آبیت میں کوئی ہی سزا نہیں ہوں گا۔ کیا وہ کے لیے شُرکا ہے جنہوں نے وہ کے

لَهُمْ قَنَ الَّذِينَ مَا لَهُمْ يَأْذِنُ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ
لیے دین میں کوئی شریعت بنائی ہے وہ جیس کا اخلاق نہ ہو کم نہیں ہے؟ اور اگر کوئی لوگ اسے

الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۝ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ
نہ ہو وہاں ہوتا تو وہ کے درمیان اسے اخلاق کر دیا جاتا۔ اور یکیں نے اعلیٰ لوگوں کے لیے

عَذَابُ الْيَمِّ ۝ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفَقِينَ
دُنیا کے اجڑاک اعلیٰ ہیں۔ اپنے اعلیٰ لوگوں کو دے بخوبی کر دے رہے ہوں گے

مَمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۝ وَالَّذِينَ أَمْنُوا وَعَمِلُوا
اپنے کرتاؤ سے اور وہ وہ کے درمیان لامائی اور نہ کام

الصِّلْحَتِ فِي رُوضَتِ الْجَنَّةِ ۝ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ
کرتے رہے وہ جنات کے باغات میں ہوں گے۔ وہ کے ربع کے پاس وہ کے لیے وہ نہ امانتے

عِنْدَ رَبِّهِمْ ۝ ذُلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ۝ ذُلِكَ الَّذِي
ہوں گی جو وہ چاہے گے۔ یہ بدا باری فکر لے رہے ہے۔ وہی کی

يُبَشِّرُ اللَّهُ عَبَادُ الَّذِينَ أَمْنُوا وَعَمِلُوا الصِّلْحَتِ
اخلاق اپنے بندوں کو بخشش بھری دتی ہے، وہ کو جو ہمایان لامائے اور نہ کام کرتے رہے۔

قُلْ لَّهُ أَسْلَكْمُ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةُ فِي الْقُرْبَىٰ

આપ ફરમા દીજિયે કે મૈંતુમ સે ઈસ પર સિવાએ રિશ્ટેટારી કી મહિષત કે કિસી અજર કા સવાલ નહીં કરતા.

وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَاتٍ تَزْدَدُ لَهُ فِيهَا حُسْنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَذِيلٌ

ઔર જો નેકી કરેગા તો હમ ઉસ કી નેકી મેં ખૂબી જ્યાદા કર દેંગે. યકીનન અલ્લાહ

غَفُورٌ شَكُورٌ ۝ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِيلًاٰ

બહોત જ્યાદા બખ્શાને વાલા, કદરદાન હૈ. કયા યે કેહતે હોં કે ઈસ નબી ને અલ્લાહ પર જૂઠ ઘડા?

فَإِنْ يَشَاءُ اللَّهُ يَخْتِمُ عَلَى قَلْبِكَ ۖ وَيَمْحُ اللَّهُ

ફિર અગર અલ્લાહ ચાહતા તો આપ કે દિલ પર મુહૂર લગા દેતા. ઔર અલ્લાહ બાતિલ કો

الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَتِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ

મિતાતે હોં ઔર હક કો અપને અહકામ સે સાબિત કિયા કરતે હોં. યકીનન વો દિલોં કે હાલ કો

بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ

ખૂબ જાનને વાલે હોં. ઔર વહી અલ્લાહ અપને બન્દોં કી તૌબા

عَنِ عِبَادَةٍ وَيَعْفُوا عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ

કબૂલ કરતા હૈ ઔર ગુનાહ માફ કરતા હૈ ઔર જાનતા હૈ વો જો

مَا تَفْعَلُونَ ۝ وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

તુમ કરતે હો. ઔર અલ્લાહ ઉન કી દુઅા કબૂલ કરતા હૈ જો ઈમાન લાએ ઔર નેક કામ

الصِّلْحَتِ وَ يَرِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۖ وَالْكَفَرُونَ

કરતે રહે ઔર ઉન કો અપને ફળ સે મજીદ દેતા હૈ. ઔર કાફિરોં કુ

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۝ وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادَةٍ

લિયે સખ્ત અગાબ હોંગા. ઔર અગર અલ્લાહ રોજી કુશાદા કર દે અપને સબ બન્દોં કે લિયે

لَبَغُوا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ ۖ

તો વો જમીન મેં બાગી બન જાઓ, લેકિન અલ્લાહ એક ભિકદાર સે ઉતારતા હૈ જિત્તી ચાહતા હૈ.

إِنَّهُ بِعِبَادَةٍ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝ وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ

યકીનન વો અપને બન્દોં સે બાખબર હૈ, દેખને વાલા હૈ. ઔર વહી અલ્લાહ હૈ જો બારિશ

الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنْطَوْا وَ يَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ۖ وَهُوَ

ઉતારતા હૈ ઈસ કે બાદ કે વો માયૂસ હો જાતે હોં ઔર વો અપની રહમત ફેલાતા હૈ. ઔર વો

الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ۚ وَمَنْ أَيْتَهُ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ

کابیلے تاریخ، کارسائی ہے۔ اور اخلاق کی آیات میں سے آسمانوں اور زمین اور

وَ الْأَرْضُ وَمَا بَثَ فِيهَا مِنْ دَآبَةٍ ۖ وَ هُوَ

عن جانداروں کا پیدا کرنا ہے جو عس نے زمین و آسمان میں یکلائے ہیں۔ اور وہ

عَلَى جَمِيعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ۗ وَمَا آصَابَكُمْ

عن کے یکجا کرنا پر جب یا ہے کاہی ہے۔ اور تھمہنے جو محسوسیت پہنچے

مِنْ مُّصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُ أَيْدِيْكُمْ ۖ وَ يَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ۗ

تو وہ تھمہارے عن آمال کی وجہ سے ہے جو تھمہارے ہاتھوں نے کیے اور بھوت سے گناہ اخلاق ماض کر دئے ہیں

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزَاتِيْنِ فِي الْأَرْضِ ۖ وَمَا لَكُمْ

اور تھم زمین میں (باغ کر) اخلاق کو آجیا نہیں کر سکتے۔ اور تھمہارے لیے اخلاق

مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ ۖ وَلَا نَصِيرٌ ۗ وَمَنْ أَيْتَهُ الْجَوَارِ

کے سیوا کوئی کارسائی اور مددگار نہیں۔ اور اخلاق کی آیات میں سے سمندر میں یکلے والی

فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۗ إِنْ يَشَاءُ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيُظْلِمُنَ

پھاؤں جسی کشاتیاں ہیں۔ اگر اخلاق یا ہے تو ہوا کو ڈھرا دے، کفر وہ (کشاتیاں) سمندر

رَوَاهِكَدَ عَلَى ظَهْرِهِ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَوْلَيْتَ لِكُلِّ صَبَارٍ

کی پوشت پر ڈھری رہ جائے۔ یقیناً اس میں ہر سبھ کرنے والے، شوک کرنے والے کے لیے اخلاق

شَكُورٍ ۗ أَوْ يُوْقِهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ

نیشاپوریاں ہیں۔ یا عن کو عن کرتھ کی بینا پر ہلاک کر دے، اور بھوت سوں کو اخلاق ماض

عَنْ كَثِيرٍ ۗ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِيْ أَيْتَنَا

کر دے ہے۔ اور اخلاق جانتا ہے عن کو جھدا کرتے ہے ہماری آیاتوں میں

مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ۗ فَهَمَا أُوتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعٌ

عن کے لیے کوئی ڈھونے کا راستا نہیں۔ سو جو کوئی تھم کو دیا دیا گیا ہے وہ مہاج دنیوی جنگی کے

الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ ۖ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ

بھرتنے کے لیے ہے۔ اور جو اخلاق کے پاس ہے وہ بے ہتھ کر ہے اور یادا بھاکی رہنے والے ہے عن لوگوں کے لیے

أَمْنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۗ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ

جو ایمان لایے اور اپنے رب پر تکمکل کرتے ہیں۔ اور جو گناہوں میں سے بडے گناہوں سے

كَبِيرُ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِيبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ

ओर बोहयाई के कामों से बचते हैं और जब उन्हें गुस्सा आता है तो माफ़ कर देते हैं।

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ

ओर जो अपने रब की बात मान लेते हैं और नमाज़ काईम करते हैं। और उन का काम आपस के

شُورَى بَيْنَهُمْ وَمَنَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ

मशवरे से होता है। और हम ने जो कुछ उन को हिया है वो उस में से खर्च करते हैं। और जो ऐसे हैं

إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَتَصْرِفُونَ وَجَزُوا سَيِّئَةً

के जब उन पर गुल्म वाकेअ होता है तो वो भराबर का बदला लेते हैं। और एक बुराई का बदला

سَيِّئَةً مِّثْلَهَا فَمَنْ عَفَ وَأَصْلَحَ فَاجْرَهُ

उसी जैसी एक बुराई है। लेकिन जो माफ़ कर दे और इस्लाह कर दे तो उस का सवाब

عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ

अल्लाह के लिये है। यकीनन अल्लाह आलिमों से महज्जत नहीं करता। और जो अपने उपर गुल्म हो चुकने के बाद

ظُلْمِيهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَيِّئَاتِ إِنَّهَا السَّيِّئَاتُ

भराबर का बदला ले लें, सो ऐसे लोगों पर कोई इलाज नहीं है। इलाज तो सिर्फ़

عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ

उन पर है जो इन्सानों पर गुल्म करते हैं और जमीन में नाड़क सरकशी

بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَلَمَنْ صَبَرَ

करते हैं। उन के लिये दर्दनाक अजाब है। और जो शाख सभ्र करे

وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لِمَنْ عَزِمَ الْأُمُورِ وَمَنْ يُضْلِلُ

और माफ़ कर दे ये अबलता हिम्मत के कामों में से है। और जिस को अल्लाह गुमराह

اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٌّ مِّنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ

कर दे उस के लिये उस के बाद कोई कारसाज नहीं। और आप आलिमों को देखोगे

لَمَّا سَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍ

के जब वो अजाब को देखेंगे तो कहेंगे कि क्या कोई पलटने का

مِنْ سَيِّئَاتِ وَتَرَهُمْ يُعَرْضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعَيْنَ مِنَ

रास्ता है? और तुम उन को देखोगे कि वो दोज्जब पर पेश किये जाओंगे, आजिजी कर रहे होंगे जिल्लत

<p>الذلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيًّا وَقَالَ الَّذِينَ की वजह से, आंखों के किनारों से देख रहे होंगे. और ईमान वाले</p>
<p>أَمْنُوا إِنَّ الْخَسِيرِينَ الَّذِينَ حَسِرُوا أَنفُسَهُمْ कहेंगे के यकीनन खसारे वाले वही लोग हैं जिन्होंने अपनी जानों और</p>
<p>وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ अपने घर वालों को क्यामत के दिन खसारे में डाला. सुनो! यकीनन ज़ालिम लोग</p>
<p>فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ وَمَا كَانَ لَهُمْ قُنْ أُولَيَاءٌ दाईभी अजाब में होंगे. और उन के लिये कोई छिमायती नहीं होंगे</p>
<p>يَنْصُرُونَهُمْ قُنْ دُونَ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ जो अद्लाह के सिवा उन की नुस्रत करें. और जिस को अद्लाह गुमराह कर दे</p>
<p>فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ إِسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ उस के लिये कोई रास्ता नहीं. तुम अपने २५ की बात मान लो</p>
<p>قُنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ इस से पेहले के अद्लाह की तरफ से वो दिन आ जाए जिस को लौटाया नहीं जा सकेगा। तुम्हारे लिये</p>
<p>قُنْ مَلْجَأٌ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَّكِيرٍ उस दिन कोई पनाह लेने की जगा। नहीं होगी और तुम्हारे लिये कोई रोकने वाला नहीं होगा।</p>
<p>فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ झिर अगर वो ऐराझ करें तो हम ने आप को उन पर निगरां बना कर नहीं भेजा. आप के लिये तो</p>
<p>إِلَّا الْبَلْغُ وَإِنَّا إِذَا أَذْقَنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً सिर्फ पहोंचा देना है. और जब हम इन्सान को अपनी तरफ से रहमत (का लुत्फ) चाहाते हैं तो वो</p>
<p>فَرَحَ بِهَا وَإِنْ تُصْبِهِمْ سَيِّئَاتٌ هَمَا قَدَّمْتُ أَيْدِيهِمْ उस पर ईतराने लगता है. और अगर उन्हें मुसीबत पहुंचती है उन आमाल की वजह से जो उन के हाथों ने आगे भेजे</p>
<p>فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ إِلَّا مُلْكُ السَّمَاوَاتِ तो यकीनन इन्सान नाशुकरा बन जाता है. अद्लाह के लिये आस्मानों और जमीन की</p>
<p>وَالْأَرْضُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّا सल्तनत है. वो पैदा करता है जो चाहता है. जिसे चाहता है बेटियां देता है</p>

وَيَهْبِطُ لِمَنْ يَشَاءُ الدُّكُورَ ۝ أَوْ يُرْوِجُهُمْ ذُكْرًا

ओर जिसे चाहता है बेटे देता है. या उन के लिये बेटे और बेटियां दोनों ईकट्ठे कर

وَإِنَّا ۝ وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا ۝ إِنَّ اللَّهَ عَلَيْمٌ قَدِيرٌ ۝

देता है. और जिसे चाहता है बांज बनाता है. यकीनन वो ईलम वाला, कुदरत वाला है.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ

और किसी ईन्सान की ताकत नहीं के वो अल्लाह से कलाम करे मगर वही से या

مِنْ وَرَائِي حَجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِي بِإِذْنِهِ

पह्ं के पीछे से या पैगाम पहोंचाने वाले (श्रिंशते) को भेजे, फ़िर वो अल्लाह के हुक्म से वही लाता है

مَا يَشَاءُ ۝ إِنَّهُ عَلَيْيٌ حَكِيمٌ ۝ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا

जो अल्लाह चाहता है. यकीनन वो भरतर है, हिक्मत वाला है. और ईसी तरह हम ने आप के पास वही

إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا ۝ مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ

यानी अपना हुक्म भेजा. आप नहीं जानते थे कि किताब क्या है

وَلَا الْأُولُمُانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ

और न ईमान (जानते थे), लेकिन हम ने उस को नूर बनाया, हम उस के अधियोग्यता देते हैं

نَّشَاءٌ مِنْ عِبَادَنَا ۝ وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ

जिसे हमारे बन्धों में से चाहते हैं. और यकीनन आप सीधे रास्ते की तरफ रहनुमाई

مُسْتَقِيمٍ ۝ صِرَاطُ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ

कर रहे हैं. उस अल्लाह के रास्ते की तरफ जिस की मिल्क है वो तमाम चीजें जो

وَمَا فِي الْأَرْضِ ۝ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ۝

आसमानों में और जमीन में हैं. सुनो! अल्लाह ही की तरफ तमाम उम्र लौटते हैं.

رَوْعَاتُهُمْ

سُورَةُ النَّجْفَ مَكْيَنَةٌ (۳۳)

آياتُهُمْ

और ۷ رुक्म छ हैं सूरा गुभरुक मक्का में नाजिल हुई उस में ۸۸ आयतें हैं

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

पणहता हुं अल्लाह का नाम ले कर जो बड़ा मेहरबान, निषायत रहम वाला है

حَمٌ ۝ وَالْكِتَبِ الْمُبِينِ ۝ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا

हा भीम. साझ साझ बयान करने वाली किताब की क्सम! यकीनन हम ने उसे अरबी वाला कुर्यान

عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَبِ

بनाया है ताके तुम अकल से काम लो. यकीनन ये हमारे पास लग्जे महक्कज में हैं,

لَدِينَا لَعَلَّى حَكِيمٌ ۝ أَفَنَضَرْبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا

बहोत ही बुलान्छ मरतबा, हिक्मत वाली किताब है. क्या हम तुम से उस जिक (कुर्�आन) को हटा देंगे

أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ ۝ وَكُمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَّبِيٍّ

इस वजह से के तुम हृद से आगे बछने वाली कौम हो? और हम ने पेहले लोगों में बहोत से

فِي الْأَوَّلِينَ ۝ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَّبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ

नवी भेजे. और कोई नवी उन के पास नहीं आता था मगर वो उस के साथ मजाक

يَسْتَهْزِءُونَ ۝ فَآهُلُكُنَا أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضِي

करते थे. फिर हम ने हलाक कर दिया उन से भी मजबूत पकड वालों को, और पेहले लोगों

مَثْلُ الْأَوَّلِينَ ۝ وَلَئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ

का हाल पीछे गुज़र चुका है. और अगर आप उन से पूछें कि किस ने आस्मानों और जमीन को

وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۝ الَّذِي

पैदा किया, तो वो ज़रूर कहेंगे कि उन को पैदा किया उस अल्लाह ने जो अब्रदस्त है, ईर्ख वाला है. वो अल्लाह

جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا

जिस ने जमीन को फर्श बनाया और जिस ने तुम्हारे लिये जमीन में रास्ते बनाए

لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

ताके तुम राह पाओ. और वो जिस ने आस्मान से एक मिकदार से पानी

بِقَدَرٍ ۝ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتَاءً ۝ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ۝

उतारा. फिर हम उस से मुर्दा जमीन को लिया करते हैं. ईसी तरह तुम भी कुछों से निकाले जाओगे.

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ

और वही अल्लाह है जिस ने तमाम जोड़े पैदा किये और जिस ने तुम्हारे लिये कशतियों में

مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرَكُوبُنَّ ۝ لِتَسْتَوْا عَلَى طُهُورٍ

और यौपाओं में से वो बनाए जिन पर तुम सवारी करते हो. ताके तुम उन की पीठों पर भराबर सवार हो जाओ,

شَمَّ تَذَكُّرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَ

फिर तुम अपने रथ की नेअमत को याद करो जब तुम उस पर भराबर बैठ जाओ और

تَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ
کھوں گے اخلاقی پاک ہے جس نے ہمارے لیے ہر س کو تابعیت کیا اور ہم ہر س کو کابو میں کر نہیں سکتے ہے۔

مُقْرِنِينَ ۝ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمْ نَقْلِبُونَ ۝ وَجَعَلُوا لَهُ
اوہر یقیناً ہم اپنے ۲۷ کی ترکیب لوت کر جانے والے ہیں۔ اور ہنہوں نے اخلاقی کے لیے

مِنْ عِبَادَةِ جُزُءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ۝
ہر س کے بندوں میں سے جو (اوہلاد) کرار دیا۔ یقیناً ہنسان اخلاقیت کا ناشکرا ہے۔

أَمْ اتَّخَدَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنْتٍ وَأَصْفِيكُمْ بِالْبَيْنِينَ ۝
کیا ہر س نے (بند) اپنی ماحلوک میں سے بستیاں لیں اور تمہنے بٹے معمتنبھ کر کے دیا؟

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ
حال چبھے ہن میں کسی اک کو بشریت دی جاتی ہے ہر س کی جس کے ساتھ وہ رہمان کے لیے بیان کرتا ہے (لذکر)،

وَجْهُهُ مُسْوَدًا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝ أَوْمَنْ يُنَشَّوْا
تو ہر س کا یہ رہا سیاہ ہو جاتا ہے اور وہ دل میں ڈھونے لگتا ہے۔ کیا وہ بھی جو پرورش پاتی ہے

فِي الْحَلِيلَةِ وَهُوَ فِي الْخَصَامِ غَيْرُ مُبِينٌ ۝ وَجَعَلُوا
جےوار میں اور آپس کے جھدے میں وہ ساکھ بول نہیں سکتی۔ اور ہنہوں نے ہن

الْمَلِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا هُنَّا شَهِدُوا
فریشتوں کو جو رہمان کے بند ہے اور انہیں بنا دیا۔ کیا وہ ہن کی پیدائش کے وکٹ

خَلْقُهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَ يُسْئَلُونَ ۝ وَقَالُوا
ماؤڑھ ہے؟ انکریب ہن کی شاہادت لیجھی جائے گی اور ہن سے سوالات کیا جائے گا۔ اور یہ کہتے ہے

لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدَنَهُمْ مَا لَهُمْ بِذِلِّكَ مِنْ عِلْمٍ
کے اگر رہمان یاہتا تو ہم ہن کی ہی ایجاد ن کرتے۔ ہن کی ہی ہر س پر کوئی دلیل نہیں۔

إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝ أَمْ أَتَيْنَاهُمْ كِتَابًا قَبْلِهِ
وہ تو سیکھ اٹکل سے باتے کر رہے ہیں۔ کیا ہم نے ہن کو کتاب دی ہی ہر س سے پہلے،

فَرَمَّبْعَدًا مُسْتَمِسِكُونَ ۝ بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا أَبَاءَنَا
کسیر وہ ہر س کو ماحبوتی سے پکدے ہوئے ہیں؟ بلکہ ہنہوں نے کہا کہ یقیناً ہم نے ہمارے بآپ دادا

عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى أُثْرِهِمْ مُهَتْدُونَ ۝ وَكَذَلِكَ مَا
کو پایا اک تاریکے پر اور ہم ہن ہی کے نیشاں ناٹے کو ہم پر راہ پا رہے ہیں۔ اور ہر سی تر رہ ہم

أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ

نے آپ سے پہلے کیسی بستی میں کوئی درانے والा نہیں بےجا، مگر وہاں کے بخششاداں

مُتَرْفُوهَا ۝ إِنَّا وَجَدْنَا أَبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَّإِنَّا

لوگوں نے کہا کہ یقیناً ہم نے ہمارے باپ دادا کو ایک تاریکے پر پایا اور ہم ان کے نیشاں ناتے

عَلَىٰ أُثْرِهِمْ مُقْتَدِلُونَ ۝ قُلْ أَوْلُو جِنْتِلْمُ بِإِهْدِي

کہم کی پیری کر رہے ہیں نبھی نے کہا کہا اگرچہ میں تुमھارے پاس اس سے جیسا حیرانی والی چیز لے کر

هَمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ أَبَاءَكُمْ ۝ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ

آیا ہے جس پر تुم نے تुمھارے باپ دادا کو پایا؟ انہوں نے کہا کہ یقیناً ہم اس کے ساتھ کوئی کرتے ہیں جس کو دکھانے کے لئے کہا تھا

كُفَّارُونَ ۝ فَأَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ

بےچے گئے ہو۔ فیکر ہم نے ان سے ہدایت کام لیا، تو آپ دبیخے کے جو دلخانے والوں کا

عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۝ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ

انجام کےساں ہوا؟ اور جب کے ہدایت (ادیت) نے فرمایا اپنے باپ سے

وَقَوْمَهُ إِنَّنِي بَرَأَءٌ هُمَا تَعْبُدُونَ ۝ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي

اور اپنی کوئی سے کہے بھری ہے ان چیزوں سے جن کی تھیں اس بات کرتے ہو۔ مگر وہ اخلاقی جس نے مुچے پیدا کیا،

فَإِنَّهُ سَيَهْدِيْنَ ۝ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً

یقیناً ان کو اپنے راستا دیکھائے گا۔ اور اس کو اخلاقی نے بھکی رہنے والा کلیماً بنایا

فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝ بَلْ مَتَّعْتُ هُؤلَاءِ

ان کی جو ریثیت میں تاکہ وہ رجوع کرے۔ بلكے میں نے انہوں اور ان کے باپ دادا کو

وَابَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ۝

مُوتماتیک کیا یہاں تک کہ ان کے پاس ہک آیا اور ساڑھے ساڑھے بخان کرنے والے پیغمبر آیا۔

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سُحْرٌ وَّإِنَّا بِهِ كُفَّارُونَ ۝

اور جب ان کے پاس ہک آیا تو انہوں نے کہا کہ یہ جاؤ ہے اور ہم اس کے ساتھ کوئی کرتے ہیں۔

وَ قَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ

اوہر انہوں نے کہا کہ یہ کوئی آنکھیں نہیں سے کیسی بندے آدمی پر

مِنَ الْقَرِيَّتَيْنِ عَظِيْمٍ ۝ أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ

کیا ہے نہیں اس کیا گیا؟ کہا یہ ترے رب کی رحمت تکسیم کرتے ہیں؟

نَحْنُ قَسَمَنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
ہم نے ان کے درمیان ان کی روئی ہونے والی لینڈگی میں تکسیم کی ہے،

وَ رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَتٍ لَيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ
اور ہم نے ان میں سے ایک کو دوسرا پر درجات کے انتہا سے بولندا کیا ہے تاکہ ایک بعضاً سُخْرِيَّاً وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ هَمَا يَجْمِعُونَ
دوسرا سے کام لetas رہے۔ اور ترے ربع کی رہنمائی بہت رہے عس سے جسے یہ جما کر رہے ہے۔

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ
اور اگر یہ بات نہ ہوتی کہ تمام ہنسان ایک ہی ترک کے بنا جائے تو رہنمائی کے ساتھ

إِلَرَّحْمَنِ لِبُيُوْتِهِمْ سُقْفًا مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا
جو کوش کرتے ہے ہم ان کے گھر کی چانتی کی اور سیڈیاں چانتی کی بنانا دتے، جن پر

يَظْهَرُونَ وَلِبُيُوْتِهِمْ أَبْوَابًا وَ سُرُّاً عَلَيْهَا
وہ چاہتے ہے۔ اور ان کے گھروں کے دروازوں اور تخت جن پر

يَتَكَبُّونَ وَرُحْرُقاً وَإِنْ كُلُّ ذِلْكَ لَيَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ
وہ تک لگاتے ہے چانتی کے بنا دتے اور (یہ سب یہی) سونے کی بنانا دتے اور یہ تمام تو سیکھ ہونے والی لینڈگی کا

الْدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ وَمَنْ
थوڑا نہ ہٹانے کی چیز ہے۔ اور آبیت ترے ربع کے ناٹکیک مٹاکیوں کے لیے بہت رہے۔ اور جو

يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِضَ لَهُ شَيْطَنًا فَهُوَ لَهُ
رہنمائی کے لیک سے اندازہ بنتا ہے تو ہم عس کے لیے ایک شایتان مुکرر کر دتے ہے، فیر وہ عس کا

قَرِينٌ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسِبُونَ
ساتھی بن جاتا ہے۔ اور یہ یعنی راستے سے روکتے ہے اور یہ لوگ سماج تے

أَنَّهُمْ مُمْهَدُونَ حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَلِيهِتْ بَيْنِي
ہے کہ ہم ہدایت پر ہے۔ یہاں تک کہ جب وہ ہمارے پاس آئے گا تو کہے گا کاش کے میرے

وَ بَيْنَكَ بُعْدَ الشَّرِقَيْنِ فِيئَسَ الْقَرِينُ
اور ترے درمیان مشریک و مغاریب کی دوسری ہوتی، تو کتنا بُرا ساتھی ہے!

وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ
اور آج تھے ہرگز نہیں ہے جب تھم نے شکر کیا یہ بات کے تھم انجام میں

مُشْتَرِكُونَ ۝ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمَىٰ

شَارِكَ هُوَ كَيْا آپ بَوَّهَرَے کُو سُنَا سَكَتَهُ هُوَ يَا اَنَّهُ کُو رَاسْتَا حِিযَا سَكَتَهُ هُوَ

وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٌ ۝ فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ

اوَّرْ عَسْ شَبَسْ کُو جُو بُخْلِي گُومَرَاهِي مِنْ هُيَ؟ فِيَرْ اَغَارْ هُمْ آپ کُو (हुन्या سे) لَهُ جَاءَنَّ

فَإِنَّا مِنْهُمْ مُّنْتَقِمُونَ ۝ أَوْ نُرِيَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ

فِيَرْ بَھِي هُمْ عَنْ سَرْجِنْ کَامْ لَهُنَّ نَے وَادَهُنَّ. يَا هُمْ آپ کُو حِيَهُ دَهْ وَادَهُنَّ کَيْا هُمْ نَے عَنْ سَرْجِنْ وَادَهُنَّ

فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ ۝ فَأَسْتَمِسْكُ بِالَّذِي أُوحَىٰ

تَوْ هُمْ عَنْ پَرْ كُوَدَرَتَهُ دَهْ. فِيَرْ آپ بَھَبُوتَهُ شَامَهُ رَهِيَهُ عَسْ کُو جُو آپ کُيَّ تَرَفَهُ وَدَهْ

إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝ وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ

کِيَيَا گَيَا. يَكْنَيْنَ آپ سَيَّدَهُ رَاسْتَهُ پَرْ دَهْ. اوَّرْ يَهُ آپ کَيْ لَهِيَهُ اوَّرْ آپ کُيَّ کَوْمَ

وَ لِقَوْمِكَ ۝ وَسُوفَ تُسْلَوْنَ ۝ وَسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا

کَيْ لَهِيَهُ نَسْيَهَتَهُ دَهْ. اوَّرْ آپ تُمَّ سَهْ سَوَالَهُ کِيَيَا جَيَيْهُ. اوَّرْ آپ هَمَارَهُ پَئَغَمَبَرَهُ سَهْ پُوَچَ لَيْلِيَهُ

مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُلِنَا ۝ أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ

جِنْ کُو هُمْ نَے آپ سَهْ پَهَلَهُ بَهْجَ. كَيْا هُمْ نَے رَهَمَانَ کَيْ سِيَاهَ مَابُوَدَهُ بَنَاهَهُ دَهْ

الْهَمَّةُ يَعْبُدُونَ ۝ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِإِيتَّنَا

جِنْ کِيَ ہَبَادَتَهُ کِيَ جَاءَهُ؟ يَكْنَيْنَ هُمْ نَے مُوسَى (اَلْهَمِيَّسَلَامَ) کُو هَمَارَهُ مَوْآجِيَّاتَهُ دَهْ کَرْ بَهْجَ فِيَرْ اَيَّا

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِيَّهِ قَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

اوَّرْ عَسْ کَيْ سَرَدَارَهُ کِيَ جَانِبَهُ تَوْ مُوسَى (اَلْهَمِيَّسَلَامَ) نَے فِرَمَاهَیَا کَيْ مَئِنْ رَبِّبُلَهُ آلَامَیَّنَ کَيْ بَهْجَ پَئَغَمَبَرَهُ دَهْ

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِإِيتَّنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ۝ وَمَا نُرِيَّهُمْ

فِيَرْ جَبَ وَوْ عَنْ کِيَنَ کَيْ مَنْ مُوسَى (اَلْهَمِيَّسَلَامَ) لَهُنَّ رَبِّبُلَهُ آلَامَیَّنَ لَهُنَّ کَيْ مَنْ مَوْآجِيَّاتَهُ دَهْ

مِنْ أَيَّةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتَهَا ۝ وَأَخْذُنُهُمْ بِالْعَذَابِ

نَھَیَنَ دِيَبَاتَهُ بَهْجَ مَغَارَ وَوْ عَنْ کِيَنَ کَيْ سَاَثَهُ وَادَهُنَّ مَوْآجِيَّاتَهُ دَهْ. اوَّرْ هُمْ نَے عَنْ کِيَنَ اَجَابَهُ مَنْ پَکَدَهُ

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝ وَقَالُوا يَا أَيَّهُهُ السَّجْرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ

تاَکَهُ وَوْ رُجُوَعَ کَرَهُ. اوَّرْ عَنْ کِيَنَ کَيْ اَجَدَهُ اَجَدَهُ! تُو هَمَارَهُ لَهِيَهُ اَجَدَهُ دَهْ

بِمَا عَهَدَ عِنْدَكَ ۝ إِنَّا لَمْهُتَدُونَ ۝ فَلَمَّا كَشَفْنَا

عَسْ کَيْ وَادَهُنَّ دَهْ کَرَهُ اَجَدَهُ دَهْ. هَمَارَهُ لَهِيَهُ اَجَدَهُ دَهْ. فِيَرْ جَبَ وَوْ هَمَارَهُ

عَنْهُمُ الْعَذَابُ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ۝ وَنَادَى فِرْعَوْنُ

उन से वो अजाब हटा देते तो उस वक्त वो अहंशिकनी करने लगते. और फ़िरआौन ने अपनी कौम

فِي قَوْمِهِ قَالَ يَقُولُمُ الَّيْسَ لِي مُلْكُ وَصَرَّ وَهُذِهِ

में आवाज लगाई, उस ने कहा के ऐ मेरी कौम! क्या मेरे लिये भिस्त की सल्तनत

الْأَنْهَرُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِيۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝ أَمْ أَنَّا

और ये नेहरें नहीं हैं जो मेरे नीचे से बेहती हैं? क्या फ़िर तुम देखते नहीं हो? बल्के मैं

خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌۚ وَلَا يَكُادُ يُبَيِّنُ ۝

बेहतर हूँ उस शब्द से जो जलील है और साफ भोल भी नहीं सकता?

فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ أَسْوَرَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعْهُ

फ़िर उस पर सौने के कंगन क्यूँ नहीं डाले गये या उस के साथ फ़रिश्ते साफ बांध कर

الْمَلِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ۝ فَاسْتَخَفَ قَوْمَةَ فَاطَّاعُوهُ ۝

क्यूँ नहीं आए? गर्ज उस ने अपनी कौम को भगलूब कर दिया, फ़िर उन्होंने उस की ईताअत कर ली.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فِي سَقِيرٍ ۝ فَلَمَّا آتَيْنَا أَنْتَقَمْنَا

ईस लिये के वो नाफ़रमान कौम थी. फ़िर जब उन्होंने हमें गुस्सा दिलाया तो हम ने उन से

مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا

ईन्तिकाम लिया, फ़िर हम ने उन तमाम को गर्क कर दिया. फ़िर हम ने उन को गुग्शता कौम और पीछे वालों के लिये

لِلْأُخْرِينَ ۝ وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرِيمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ

ईश्व्रत बना दिया. और जब ईसा ईश्वर मरयम (अलैहिस्सलाम) की भिसाल भयान की गई, तो अचानक आप की कौम

مِنْهُ يَصِدُّونَ ۝ وَقَالُوا إِنَّهُنَّا خَيْرٌ أَمْ هُوَ

उस से शोर मचाने लगी. और वो भोले के क्या हमारे माधूद बेहतर हैं या ईसा?

مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا ۝ بَلْ هُمْ قَوْمٌ حَصْمُونَ ۝

वो आप के सामने सिई जघड़े के लिये ये भिसाल भयान करते हैं. बल्के वो जघड़ालु कौम ही है.

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَيْتِنَى

ईसा (अलैहिस्सलाम) तो एक बन्दा है, जिस पर हम ने ईन्याम किया और जिस को हम ने बनी ईस्ताइल के

إِسْرَائِيلَ ۝ وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلِكَةً فِي

लिये भिसाल बनाया. और अगर हम चाहते तो हम तुम में से फ़रिश्ते बनाते के

الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٤﴾ وَإِنَّهُ لِعَلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ

वो जमीन पर यकेबाद दीगरे रखा करते और यकीन नहीं साईंजने मरयम (अलैहस्सलाम) येक्यामत की निशा नी है, इसलिये

بِهَا وَاتَّبَعُونَ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٥﴾ وَلَا يَصُدَّنَّكُمْ

तुम लोग क्यामत के बारे में शक न करो और तुम मेरे हुक्म पर चलो, ये सीधा रास्ता है, और तुम्हें शयतान न

الشَّيْطَنُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦﴾ وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى

रोके, यकीन न वो तुम्हारा खुला दुश्मन है, और जब ईसा (अलैहिस्सलाम) रोशन मोअजिजात ले कर आए

بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ حِتَّنَكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلَا يَبْيَنَ لَكُمْ

तो ईसा (अलैहिस्सलाम) ने फरमाया के यकीन मैं तुम्हारे पास हिक्मत ले कर आया हूँ और ताके मैं तुम्हारे सामने

بَعْضُ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونَ ﴿٧﴾

साफ भयान करूँ ईस का कुछ हिस्सा जिस में तुम ईजिनलाफ़ कर रहे हो, तो तुम उसी की ईबादत करो, ये सीधा

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ

यकीन न अल्लाह वही मेरा और तुम्हारा रथ है, तो तुम उसी की ईबादत करो, ये सीधा

مُسْتَقِيمٌ ﴿٨﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَخْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ

रास्ता है, तो उन में से गिरोह अलग अलग हो गये,

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابٍ يُؤْمِنُ الْيَوْمُ ﴿٩﴾ هَلْ

झिर जालिमों के लिये दर्दनाक हिन के अजाब से हलाकत है, वो

يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيهِمْ بَعْثَةً وَهُمْ

मुत्तकिर नहीं हैं मगर क्यामत के के एक दम उन के पास आ जाए और उन्हें

لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠﴾ أَلَا خَلَاءُ يَوْمٍ مِنْ بَعْضِهِمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

पता भी न हो, सिवाए मुत्तकियों के उस हिन दोस्त एक हूँसरे के दुश्मन

إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿١١﴾ يُعَبَادُ لَا خُوفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ

होंगे, ए मेरे बन्दो! आज तुम पर कोई खौफ नहीं है और न तुम

تَحْزَنُونَ ﴿١٢﴾ الَّذِينَ آمَنُوا بِاِيْتَنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ

गमगीन होंगे, वो जो ईमान लाए हुमारी आयतों पर और जो मुसलमान थे,

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تَحْبَرُونَ ﴿١٣﴾ يُطَافُ

(कहा जाएगा) तुम और तुम्हारी भीवियां शादां व फरहां जन्नत में दाखिल हो जाओ, उन पर

عَلَيْهِمْ بِصَحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ، وَفِيهَا

سُونے کے لگان اور چالوں کا دوڑ چلوگا۔ اور اس مें

مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّلُ الْأَعْيُنُ، وَأَنْتُمْ فِيهَا

वो चीजें होंगी जिस की नक्स घ्वाहिश करेंगे और जिस से आंखें लज़ात पाएंगी। और तुम उस में

خَلِدُونَ ﴿٤﴾ وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُرْتَهُوا إِمَّا كُنْتُمْ

हमेशा रहोगे। और ये वो जन्नत है जिस का तुम्हें अपने अमल की बदौलत वारिस बनाया

تَعْكُلُونَ ﴿٥﴾ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٦﴾

गया है। तुम्हारे लिये यहां बक्सरत मेवे हैं, जिन में से तुम खाओ।

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَلِدُونَ ﴿٧﴾

यकीनन मुज़रिम लोग जहनम के अनाब में हमेशा रहेंगे।

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٨﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ

वो उन से हल्का नहीं किया जाएगा। और वो उस में मायूस पड़े रहेंगे। और हम ने उन पर गुल्म नहीं किया।

وَلَكُنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾ وَنَادَوْا يَمِيلُكَ لِيَقْضِ

लेकिन वो खुद ही जालिम थे। और वो पुकारेंगे ऐ मालिक! तेरे २५ को

عَلَيْنَا رَبَّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مُكْثُونَ ﴿١٠﴾ لَقَدْ جَنَّكُمْ

हमारा खात्मा कर देना चाहिये। मालिक कहेंगे कि तुम्हें ठेहेना ही है। हम तुम्हारे पास हक को

بِالْحَقِّ وَلَكُنْ أَكْثَرُكُمْ لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ﴿١١﴾ أَمْ أَبْرُمُوا

लाए थे, लेकिन तुम में से अक्सर हक को नापसन्द करते थे। क्या उन्होंने हत्ती

أَمْرًا فِيَّا مُبِرِّمُونَ ﴿١٢﴾ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سَرَّهُمْ

इसला कर दिया है? तो हम भी हत्ती इसला करने वाले हैं। या वो समझते हैं कि हम उन की चुपके से कही हुई बात

وَنَجُومُهُمْ بَلِّي وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿١٣﴾ قُلْ

या उन की सरगोशी सुनते नहीं? क्यूँ नहीं! और हमारे भेजे हुवे फरिश्ते उन के पास लिख रहे हैं।

إِنْ كَانَ لِرَحْمَنِ وَلَدٌ ﴿١٤﴾ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبْدِينَ ﴿١٥﴾ سُبْحَنَ

आप फरमा दीजिये कि अगर रहमान की ओलाउ होती, तो सब से पेहले मैं उस की बन्धगी करने वाला होता। आसमानों

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٦﴾

और जमीन का २५, अर्श का २५ पाक है उन बातों से जो वो व्याप करते हैं।

فَذَرُهُمْ يَخْوْصُوا وَ يَلْعَبُوا حَتَّى يُلْقَوْا يَوْمَهُمْ

پس آپ ان کو اپنے دیجیے کے وہ لوگوں کے رہنے والے تک کے وہ پا لئے ان کا وہ دن

الَّذِي يُوعَدُونَ ۝ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاوَاتِ اللَّهُ

जिस से उन्हें डराया जा रहा है। और वही अल्लाह आस्मान में भी माधूद है

وَفِي الْأَرْضِ اللَّهُ ۝ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ۝ وَتَبَرَّكَ

और जमीन में भी माधूद है। और वो हिक्मत वाला, ईश्वर वाला है। और बाबरकत है

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۝

वो अल्लाह जिस के लिये आस्मानों और जमीन और उन दोनों के दरभियान की तमाम चीजों की सल्तनत है।

وَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۝ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

और उसी के पास क्यामत का ईश्वर है। और उसी की तरफ तुम लौटाएं जाओगे।

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعةَ ۝

और वो लोग जिन को ये अल्लाह के सिवा पुकारते हैं सिफारिश के मालिक नहीं हैं,

إِلَّا مَنْ شَهَدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝ وَلَيْسَ سَالْتَهُمْ

मगर जिस ने हक की गवाही ही और वो जानते हैं। और अगर आप उन से पूछें

مَنْ خَلَقُوكُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنِّي يُؤْفَكُونَ ۝

किस ने उन को पैदा किया तो ज़रूर कहेंगे कि अल्लाह ने। सो ये लोग किधर उल्टे चले जाते हैं?

وَقِيلَهُ يَرَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

और रसूलुल्लाह (सल्लल्लाहु अलयहि و सल्लم) की शिकायत के इताही! ये तो ऐसी कौम है जो ईमान नहीं लाती।

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝

(कहा गया) हिंर आप उन से दरगुज़र कीजिये और यूं कहिये अस्सलामु अलयकुम्। हिंर आगे उन्हे पता चलेगा।

رَبُّكُمْ أَنَّهُمْ

سُورَةُ الْخَارِجِ مَكْتَبَةٌ

الْيَتَمْ

(٣٣)

और उक्को अहूं सूरअे हुआन मक्का में नाजिल हुए। उस में पहले आयते हैं

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

पर्याप्तता हुं अल्लाह का नाम ले कर जो बड़ा मेहरबान, निषायत रहम वाला है

لَهُمْ ۝ وَالْكِتَبُ الْمُبِينُ ۝ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ ۝

हा भीम। साझे साझे बयान करने वाली किताब की क्सम! हम ने इस को बरकत वाली रात में

مُبَرَّكَةٌ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ۝ فِيهَا يُفْرَقُ
ઉતારા હૈ, બેશક હમ ડરાને વાલે હૈન્. જિસ રાત મેં તમામ

كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٌ ۝ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا ۝ إِنَّا كُنَّا
હિકમત ભરે અવામિર ફેસલ હો કર હમારી તરફ સે તકસીમ કિયે જાતે હૈન્. યકીનન હમ હી

مُرْسِلِينَ ۝ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۝ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
ભેજને વાલે હૈન્. તેરે ૨૬ કી ૨૭મત કે બાઈસ. યકીનન વો સુનને વાલા,

الْعَلِيُّمُ ۝ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
ઈલમ વાલા હૈ. વો આસમાનો ઔર જમીન ઔર ઉન કે દરમિયાન કા ૨૬ હૈ,

إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْقِنِينَ ۝ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُعْلِمُ وَيُبَيِّنُ ۝
અગર તુમ યકીન રખતે હો. ઉસ કે સિવા કોઈ માખૂદ નહીં, વહી જિન્દા કરતા હૈ ઔર મૌત દેતા હૈ.

رَبُّكُمْ وَرَبُّ أَبَائِكُمْ الْأَوَّلِينَ ۝ بَلْ هُمْ
વો તુમહારા ઔર તુમહારે પેહલે બાપ દાદાઓં કા ૨૬ હૈ. બદકે વો

فِي شَكٍ يَلْعَبُونَ ۝ فَارْتَقَبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ
શક મેં હૈન્, ખેલ રહે હૈન્. ઈસ લિયે આપ ઉસ દિન કા ઈન્ટિજાર કીજિયે જિસ દિન આસમાન

بِدْخَانٍ مُّبِينٍ ۝ يَعْشَى النَّاسَ ۝ هَذَا عَذَابٌ
સાફ ધૂવેં કો લાએગા. જો ઈન્સાનોં પર છા જાએગા. યે દર્દનાક

إِلَيْمٌ ۝ رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝
અગાબ હૈ. એ હમારે રખું! તૂ હમ સે યે અગાબ દૂર કર દે, યકીનન હમ ઈમાન લા રહે હૈન્.

أَنِّي لَهُمُ الْذِكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ۝
અબ ઉન કે લિયે ઈસ નસીહત કે હાસિલ કરને કા વજા કરું હોએગા, હાલાંકે ઉન કે પાસ સાફ બધાન કરને વાલા પૈગામ્બર

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ۝ إِنَّا
આયા. ફિર ઉન્હોંને ઉસ સે ઐરાજ કિયા ઔર કહા કે યે તો સિખલાયા હુંવા હૈ, મજનૂન હૈ. હમ

كَآشَفُوا الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَلَيْدُونَ ۝
અગાબ થોડા સા કમ કરેંગો તો તુમ દોબારા ઉસી હાલત પર લૌટ જાઓંગો.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبُطْشَةَ الْكُبْرَى ۝ إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ۝
જિસ દિન હમારી સખ્તી વાલી પકડ હોણી, હમ ઝરૂર ઈન્ટિકામ લેને વાલે હૈન્.

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمًا فِرْعَوْنَ وَ جَاءَهُمْ رَسُولٌ

ہم نے ان سے پہلے فِرْعَوْن کی کوئی کو آجما�ا اور ان کے پاس مُعاجمات

كَرِيمٌ ﴿١٤﴾ أَنْ أَدْوَا إِلَى عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ

رسُول آیا۔ کے اخلاع کے بندوں کو میرے ہوا کر دو۔ میں تुمحارے لیے

رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٥﴾ وَأَنْ لَا تَعْلُوْا عَلَى اللَّهِ إِنِّي

امانتداں رسُول ہں اور یہ کے اخلاع پر سارکشی مत کرو۔ میں

أَتَيْكُمْ سُلْطَنٌ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾ وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي

تمحارے پاس رہشان مُعاجمات لے کر آیا ہں اور میں میرے اور تمھارے رب کی

وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿١٧﴾ وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي

پناہ لےتا ہے اس سے کہ تو مُعاجمات کر دو۔ اور اگر تو مُعاجمات پر ہمایاں نہیں لاتے

فَاعْتَزِلُونِ ﴿١٨﴾ فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هُوَ لِإِنَّهُ قَوْمٌ

تو تو مُعاجمات سے دُوڑ رہو۔ فِرْعَوْن نے اپنے رب سے ہٹا کی کہ یہ اسی کوئی ہے

مُحْرِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُّنْتَهُوْرَ

جو مُعاجمات ہے۔ تو (اے موسی!) آپ میرے بندوں کو رات کے وکت لے کر نیکل جائیے، تمھارا پیشا کیا جائے گا۔

وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنُدٌ مُغْرُقُونَ ﴿٢٠﴾

اور آپ سمندر کو ڈھرا ہو گاؤں دیجیے۔ اس لیے کہ یہ اسی لشکر ہے جسے گارک کیا جائے گا۔

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَاحٍ وَعِيُونٍ ﴿٢١﴾ وَزُرْفَعٍ

وہ کہتے ہیں جنہیں اسی طبقے میں اور اسی طبقے میں اور اسی طبقے میں اور اسی طبقے میں

وَمَقَامٍ كَرِيمٌ ﴿٢٢﴾ وَ نَعْمَةٌ كَانُوا فِيهَا فُكَاهٰيْنَ

چوڑ کر چلے گئے۔ اور اسی نہ اسی میں چوڑیں جیں میں وہ مچے کر رکھے گے۔

كَذِلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا أَخْرِيَنَ ﴿٢٣﴾

ایسی تراث۔ اور ہم نے دوسری کوئی کو ان چیزوں کا واریس بنایا۔

فَمَا بَكَثَ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا

فِرْعَوْن نے پر ن اسماں رویا اور ن زمین روئی اور ن عین

مُنْظَرِيْنَ ﴿٢٤﴾ وَلَقَدْ نَجَيْنَا بَنِي إِسْرَاءِيْلَ مِنْ

مُوہلیت گردی۔ ہم نے بنی ہسراہل کو رُسخا کرنے والے اجنبی سے

الْعَذَابُ الْمُهِينُ ۝ مَنْ فِرْعَوْنٌ ۝ إِنَّهُ كَانَ

نِجَاتٌ دِي. (۳۰) ۶۰ ۷۴ سے، وہ سارکشا، ۷۴ سے

عَالِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ۝ وَلَقَدِ اخْتَرُهُمْ

آگے بڑھنے والوں میں سے ہا۔ ہم نے ان کو ہر دم کے ساتھ تمام

عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَلِيمِينَ ۝ وَاتَّبَعُهُمْ مِنَ الْأُلْيَا

جہاں والوں پر معمولی خوبی کیا۔ اور ہم نے ان (بھنی ہر ساری دل) کو وہ مہاجریت ہی کیا

مَا فِيهِ بَلَوْا مُبِينُ ۝ إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ۝

جیں میں ساری ہر انسان ہا / آجماں شی. یقیناً یہ لوگ کہتے ہیں۔

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَى وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ۝

یہ ہمارا پہلی دشنا ہی مرننا ہے، اور ہم کشوں سے ٹھاکرے نہیں جائے گا۔

فَأَتُوا بِاَبَاهِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِينَ ۝ اَهُمْ

کفر ہمارے بارے دادا کو لے آتا اور تھم سچے ہو۔ کیا یہ

خَيْرٌ أَمْ قَوْمٌ شُجَاعٌ ۝ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۝

بےہतر ہیں یا کوئی تعبیر اور وہ جو ان سے پہلے ہے؟

أَهْلَكْنَاهُمْ ۝ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

جیں کو ہم نے ہلاک کیا۔ یقیناً وہ بھی مجرم ہے۔

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَبِينَ ۝

اور ہم نے آسمانوں اور زمین اور ان کے درمیان کی چیزوں کو بے لہ کے لیے پیدا نہیں کیا۔

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلِكَنَ أَكْثَرُهُمْ

ہم نے ان کو پیدا نہیں کیا مگر ہر کو ساتھ لے کر ان میں سے اکسر

لَا يَعْلَمُونَ ۝ إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيْقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

جانتے نہیں۔ بے شک اس سے کہا دین ان تمام کا مکرر رواں وکھ ہے۔

يَوْمٌ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا هُمْ

جیس دین کوئی دوست کیسی دوست کے کوئی بھی کام نہیں آئے گا اور ن ان کی

يُنْصَرُونَ ۝ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ ۝ إِنَّهُ هُوَ

نسلت کی جائے گا۔ مگر وہ جیس پر اعلیٰ رہنم کرے۔ یقیناً وہ

الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١﴾ إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُومِ طَعَامٌ

जबरदस्त है, निषायत रहम वाला है. यकीनन झक्कम का दरभत, वो गुनेहगा।

الْأَثِيمُ ﴿٢﴾ كَالْمُهْلِ ظَاهِرٌ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٣﴾ كَغَلِي

का खाना है. जो तेल की तलाश जैसा होगा, (उन के) पेट में गर्म पानी के खौलने की तरह

الْجَحِيمُ ﴿٤﴾ خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ

खौलेगा। (हुक्म होगा) (उस को पकड़ो और उस को धकेल कर दोजध के बीच में ले जाओ.

شَمْ صُبْبُوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْجَحِيمِ

फिर उस के सर पर खौलते हुवे पानी का अजाब उडेल दो.

ذُقْ ﴿٥﴾ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ

तू इस अजाब को चध. तू बड़ा दृश्यत वाला और मुकर्म बनता था.

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمَتَّرُونَ ﴿٦﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ

ये वो अजाब है जिस में तुम शक कर रहे थे. मुताकी लोग

فُّ مَقَامِ أَمِينٍ ﴿٧﴾ فِي جَنَّتٍ وَّعِيُونٍ

अमन वाली जगा में होंगे. बागात में और चश्मों में होंगे.

يَلِبْسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَّإِسْتَبْرِيقٍ مُتَقْبِلِينَ

वो बारीक और मोटा रेशम पेहने हुवे होंगे, आमने सामने बैठे होंगे.

كَذَلِكَ وَرَوْجُنْهُمْ بِحُوِيرٍ عَيْنٍ ﴿٨﴾ يَدْعُونَ

इसी तरह. और बड़ी आंखों वाली हूरें उन के निकाछ में हम होंगे. वो

فِيهَا يَكْلِلُ فَاكِهَةٌ أَمِينٌ ﴿٩﴾ لَا يَدْوُقُونَ

उन में खेड़ी भोजन कर तमाम भेवे मांगेंगे. वो सिवाए

فِيهَا الْمَوْتُ إِلَّا الْمُوْتَةُ الْأُولَىٰ وَوَقْتُهُمْ

पेहली मौत के उस में मौत को नहीं चघेंगे. और अल्लाह ने

عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٠﴾ فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ذَلِكَ

उन्हें दोजध के अजाब से बचा लिया. ये सब कुछ आप के रथ के फ़जल से होगा। यही

هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١﴾ فَإِنَّمَا يَسْرِنَهُ بِلِسَانِكَ

भारी काम्याबी है. सो हम ने इस कुर्�आन को आप की जबान में आसान कर दिया

۵۸ ﴿۱۷﴾ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ

تاکے وو نسیحت ہاسیل کرے۔ اس لیے آپ مُنْتازیر رہیے، یکینان وو بھی مُنْتازیر ہے۔

۲۰۳

(۲۵) سُورَةُ الْأَنْتَرَى مُكَيَّبٌ

۲۷ آیاً هُنَّا

اوڑ ۴ رُوكُوٰہ ہے سُورَةِ جَسِيَا مَكَّا مِنْ نَاجِلَہ ہُنْدِیٰ عِسَمِیٰ مِنْ تِسْعَہ آیَاتٍ ہے

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پڑھتا ہے اخلاع کا نام لے کر جو بدا مہدربان، نیہایت رہنم والوا ہے

۱۷ حَمْ تَنْزِيلُ الْكِتَبِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

ہا بھم۔ اس کتاب کا عتارا جانا ابشارست، ہیکمتوں والے اخلاع کی ترکی سے ہے۔

۱۸ إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَفَيْتٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

یکینان آسمانوں اور زمین میں اخلاعاتا ہیماں لانے والوں کے لیے نیشاںیاں ہے۔

۱۹ وَفِي خُلْقِكُمْ وَمَا يَبْثُ مِنْ دَآبَةٍ أَيْتُ

اوڑ تعمیر پیدا کرنے میں اور عن جانوروں میں بھی جن کو اخلاع فیکاتا ہے نیشاںیاں ہے

۲۰ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ وَاخْتِلَافُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ

ایسی کوئی کے لیے جو یکین رہتی ہے۔ اور رات اور دن کے آنے جانے میں

۲۱ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَاحْيَا

اوڑ عس روچی میں جو اخلاع نے آسمان سے عتاری، فیکر عس

۲۲ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ تَصْرِيفِ الرِّيحِ

کے اریے زمین کو عس کے باد لیندا کیا، اور ہواओں کے چلانے میں

۲۳ أَيْتُ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ تِلْكَ أَيْتُ اللَّهُ نَتْلُوهَا

نیشاںیاں ہے ایسی کوئی کے لیے جو اکل رہتی ہے۔ یہ اخلاع کی آیات ہے، جنہے ہم آپ

۲۴ عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فِيَأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ

کے سامنے ہک کے ساتھ تیلواوت کرتے ہے فیکر اخلاع کے باد اور اخلاع کی آیات کے باد کوئی سی بات پر

۲۵ وَأَيْتِهِ يُؤْمِنُونَ وَيُلْكِلُ كُلُّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

یہ ہیماں لائے گے؟ ہلکات ہے ہر جو گونہ گاڑ کے لیے۔

۲۶ يَسْمَعُ أَيْتُ اللَّهُ شَتَّى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصْرُ مُسْتَكْبِرًا

جو اخلاع کی آیات کو سُننا ہے جو عس پر تیلواوت کی جاتی ہے، فیکر وو آدا رہتا ہے مُتکبِر بنا کر

كَانُ لَمْ يَسْمَعْهَا، فَبَيْشَرُهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

गोया के उस ने उस को सुना ही नहीं। इस लिये आप उसे दर्दनाक अजाब की खशारत सुना दीजिये।

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ اِيْتَنَا شَيْئاً إِتَّخَذَهَا هُنْوَاءً ۝

और जब वो हमारी आयतों में से कुछ मालूम कर लेता है तो उसे मज़ाक बनाता है।

أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝ مِنْ وَرَآءِهِمْ

उन लोगों के लिये रुस्वा करने वाला अजाब है। उन के आगे

جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئاً

जहन्म है। और उन के कुछ काम नहीं आयेगा जो उन्होंने ने कमाया था,

وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أُولَئِيَّاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ

और न वो जो उन्होंने ने अल्लाह के सिवा हिमायती बनाए हैं। ऐसे उन के लिये भारी

عَظِيمٌ هَذَا هُدَىٰ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِإِيمَانٍ

अजाब होगा। ये हिमायत है। और जिन्होंने ने अपने २६ की आयात के साथ

رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزِ اللَّهِ ۝ أَلَّهُ

कुछ किया उन के लिये दर्दनाक अजाब में से अजाब होगा। अल्लाह

الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ

ही ने तुम्हारे लिये समन्वय को ताबेअ किया, ताके कशती चले

فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ

उस में अल्लाह के हुक्म से और ताके तुम अल्लाह का फ़़़खल तलब करो और ताके

شَكْرُونَ ۝ وَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ

शुक अदा करो। और उस ने तुम्हारे लिये अपनी तरफ से काम में लगा रखी हैं वो तमाम चीजें

وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً مِنْهُ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذُرْبَتٍ

जो आसमानों में हैं और जो जमीन में हैं। बेशक उस में निशानियां हैं

لَقَوْمٌ يَتَفَكَّرُونَ ۝ قُلْ لِلَّهِ الدِّينُ اَمْنُوا يَغْفِرُ وَا

ऐसी क्रौम के लिये जो सोचती है। आप फ़रमा दीजिये उन लोगों से जो ईमान लाए हैं के वो माफ़ कर दें

لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا

उन को जो अल्लाह के अजाब की उम्मीद नहीं रखते ताके अल्लाह क्रौम को

بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑩ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا

उन के कर्तृत की सजा है. जिस ने नेक अमल किया

فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ

तो अपने लिये (किया). और जिस ने भुरा अमल किया तो उसी पर विवाद है. किंतु तुम्हारे रब की तरफ

تُرْجَعُونَ ⑪ وَلَقَدْ أَتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

तुम लौटाए जाओगे. और यकीनन हम ने बनी ईस्राईल को

الْكِتَبَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ وَ رَزْقَنَاهُمْ

किताब ही और हुक्मत और नुभूत्वत ही और हम ने उन्हें रोज़ी ही उम्रदा चीजों

مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ⑫ وَأَتَيْنَاهُمْ

में से और हम ने उन्हें तमाम जहान वालों पर फ़ज़ीलत ही. और हम ने उन को

بَيْنِتِ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ

दिन के बारे में खुली खुली दलीलें हीं. किंतु उन्होंने ईजितलाइ नहीं किया, मगर उस के बाद के

مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ لَا بَعْدَهُمْ بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ

उन के पास ईलम आया, आपस की लिंग की वजह से. यकीनन तेरा रब

يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ

उन के दरभियान क्यामत के दिन इसला करेगा। उस में जिस में वो ईजितलाइ

يُخْتَلِفُونَ ⑬ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ

कर रहे हैं. किंतु हम ने आप को ईस अप्रे दिन की एक शरीआत पर रखा है,

فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑭

इस लिये आप ईस शरीआत का ईतिबा कीजिये और उन की घ्याहिशात के पीछे न चलिये जो ईलम नहीं रखते.

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا

यकीनन ये अल्लाह से आप के कुछ भी काम नहीं आ सकेंगे.

وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلَيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيٌ

और यकीनन ये ज़ालिम लोग उन में से एक दूसरे के हिमायती हैं. और अल्लाह मुताकियों का

الْمُتَّقِينَ ⑮ هَذَا بَصَائِرُ لِلثَّابِسِ وَهُدًى

हिमायती है. ये कुर्यान लोगों के लिये बसीरतों का हामिल है और हिदायत

وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّوقِنُونَ ۝ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ
 اُور رحمت है ऐसी कोम के लिये जो यकीन रखती है. क्या उन लोगों ने जिन्हों ने

اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ
 बुराईयां कमाई हैं ये गुमान कर रखा है कि हम उन्हें उन की तरह बनाएंगे जो

أَمْنُوا وَعَمِلُوا الصِّلْحَتِ ۝ سَوَاءً مَّحْيَا هُمْ
 ईमान लाए और नेक अमल करते रहे हैं? के उन की जिन्दगी और उन की मौत

وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝ وَخَلَقَ اللَّهُ
 बराबर हो जाए? बुरा है जिस का वो इसलाभ कर रहे हैं. और अल्लाह ने

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزِي كُلُّ
 आस्मानों और जमीन को हड़क के साथ पैदा किया, और इस लिये ताके हर शाखे को

نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝ أَفَرَءَيْتَ
 उन के अमल का बदला हिया जाए और उन पर गुल्म नहीं किया जाएगा। क्या फ़िर आप ने उस शाखे को

مِنْ اتَّخَذَ إِلَهَةً هَوْهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ
 देखा जिस ने अपनी ख्वाहिश को अपना माबूद बना लिया है, और जिसे अल्लाह ने इसके बावजूद गुमराह कर हिया है,

وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ
 और जिस के कान और हिल पर अल्लाह ने मुहर लगा दी है, और जिस की आँखों पर परदा

غِشْوَةً ۝ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ ۝ بَعْدِ اللَّهِ
 रख हिया है. फ़िर उस को अल्लाह के बाद कौन हिदायत हेगा?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةٌ نَا
 क्या फ़िर तुम नसीहत हासिल नहीं करते? और उन्होंने कहा कि ये जिन्दगी नहीं है मगर हमारी हृत्यवी

الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا
 जिन्दगी के हम मरते हैं और हम जिन्दा होते हैं और हमें हलाक नहीं करता

إِلَّا الدَّهْرُ ۝ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۝ إِنْ هُمْ
 मगर जमाना. और उन के पास उस की कोई दलील नहीं. ये सिई

إِلَّا يَظْنُونَ ۝ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ أَيْتُنَا بَيِّنَتِ
 गुमान कर रहे हैं. और जब उन पर हमारी साझ साझ आयतें तिलावत की जाती हैं

مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتُوْا

तो उन की हुज्जत नहीं होती मगर ये के बों कहते हैं कि तुम हमारे पास हमारे बाप

بِاَبَائِنَا اِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِينَ ﴿١﴾ قُلِ اللَّهُ

दादा को ले आओ अगर तुम सच्चे हो. आप फरमा दीजिये कि अद्विष्ट ही

يُحِلِّيْكُمْ ثُمَّ يُمْيِتُكُمْ ثُمَّ يَجْمِعُكُمْ إِلَى يَوْمٍ

तुम्हें जिन्हा रथता हैं, फ़िर तुम्हें मौत होगा, फ़िर तुम्हें क्यामत के दिन दृक्षा

الْقِيمَةٌ لَا رَبِّ فِيهِ وَلَا كَثُرَ النَّاسُ

करेगा। जिस में कोई शक नहीं, लेकिन अक्सर लोग

لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

जानते नहीं. और अद्विष्ट के लिये आसमानों और जमीन की सरलतात है.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَ مِيقَادٍ يَخْسِرُ الْمُبْطَلُونَ ﴿٣﴾

और जिस दिन क्यामत काईम होगी उस दिन बातिलपरस्त खसारा उठाओगे.

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَاهِشَةً كُلَّ أُمَّةٍ تُدْعَى

और आप देखोगे हर उम्मत को घुटनों के बल बैठी हुई. हर उम्मत अपने नाम से आमाल की तरफ

إِلَى كَتْبِهَا أَلِيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤﴾

बुलाई जाएंगी. (कहा जाएगा के) आज तुम्हें तुम्हारे आमाल का बदला दिया जाएगा।

هَذَا كِتَبِنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّ

ये हमारा दक्षतर है जो तुम्हारे जिलाइ ठीक भोल २४ है. यकीनन हम

كَيْنَا نَسْتَنِسْخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

लिखवा लिया करते थे जो तुम अमल करते थे.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَاتِ فَيُدْخَلُهُمْ

फ़िर जो ईमान लाए और नेक अमल करते रहे तो उन को उन का २५

رَهْبَهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبِيْنُ ﴿٦﴾

अपनी रहमत में दाखिल करेगा। ये खुली काम्याबी है.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَفَلَمْ تَكُنْ أَيْتُ تُتَشَّلِي

और जिन्होंने कुछ किया तो (उन्हें कहा जाएगा के) क्या मेरी आयतें तुम पर तिलावत नहीं

عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبِرُتُمْ وَ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْحَرِمِينَ ①

کی جاتی ہی، فیکر تुم تکبیر کرتے ہے اور تुم مُعذِّرِم کوئم ہے؟

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ

اور جب کہا جاتا ہے کہ یقیناً اللہ کا وعده حق ہے اور کیامت

لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ ۝

میں کوئی شک نہیں، تو تुم نے کہا کہ ہم نہیں جانتے کہ کیامت کیا چیز ہے؟

إِنْ نَظَنُّ إِلَّا ظَنًا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ②

ہم تو گومن کرتے ہیں ہم اور ہم یقین نہیں.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ

اور ان کے سامنے ان کے آمادل کی بُرائی بُرل جائے گی، اور ان کو دھر لے گا۔

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِزُونَ ۝ وَقِيلَ الْيَوْمَ نَسْكِنُكُمْ

وہ اخواب جس کا وہ ہستیہ جس کیا کرتے ہے۔ اور کہا جائے گا کہ آج ہم تمہے بُرلا ہو گے،

كَمَا نَسْيَطْتُمُ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَا وُكِّلْنَا النَّارُ

جس ترہ تुم نے اپنے ہسہن کے میلانے کو بُرل ر�ا ہا اور تمہارا ڈکانا دوڑھ ہے

وَمَا لَكُمْ مِنْ نُصْرَىٰ ۝ ذُلِّكُمْ بِأَنَّكُمْ اتَّخَذْتُمْ

اور تمہارے لیے کوئی مددگار نہیں ہو گا۔ یہ ہسہن سے کہ تुم نے

إِلَيْهِ اللَّهُ هُرُوا وَ غَرَّتُكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۝

الخلال کی آیتوں کو ملاک بنایا اور تمہے دنیوی لینڈنگی نے ہوکے میں ڈالے ر�ا۔

فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْبَطُونَ ۝

فیکر آج وہ وہاں سے نیکالے نہیں جائے گی اور ن ان سے ماہی تلب کی جائے گی۔

فِلِلَهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ

فیکر اللہ کی تھی کہ تماں تاریخ ہے جو اسماں کا ربع ہے اور زمین کا ربع ہے، تماں چھانوں

الْعَلَمَيْنِ ۝ وَلَهُ الْكَبِيرَيْأُ فِي السَّمَوَاتِ

کا ربع ہے۔ اور وہی کے لیے بداری ہے اسماں میں

وَالْأَرْضِ ۝ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

اور زمین میں۔ اور وہ اخلال جبردست ہے، ہیکم وہاں ہے۔